

ΕΘΝΗ ΚΡΑΤΗ, ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ, ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

ΚΑΙ ΤΑ ΑΤΜ ΠΟΥ ΠΕΡΙΣΣΕΨΑΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΕΚΕΜΒΡΗ

Το κείμενο που ακολουθεί γράφτηκε την εβδομάδα αναμονής του δημοψηφίσματος και χρησίμευσε κατ' αρχήν ως εσωτερικό κείμενο της αντιφασιστικής συνέλευσης *Autonome Antifa*. Δεν βρίσκουμε ότι οι εξελίξεις έκτοτε έχουν καταστήσει οποιοδήποτε από τις εκτιμήσεις του λανθασμένες. Οπότε το δημοσιεύουμε ως είχε πριν την πολυπόθητη "συμφωνία με τους θεσμούς" και ελπίζουμε οι αναγνώστες να το επικαιροποιήσουν μόνοι τους. Όσο για τη δική μας επικαιροποίηση, θα πρέπει να περιμένετε μέχρι τα τέλη Σεπτεμβρίου.

Όπως ξέρουν καλά οι αναγνώστες μας, οι άνθρωποι που γράφουν σε αυτό το περιοδικό έχουν τα πολύ συγκεκριμένα τους όρια. Ουδέποτε ελπίσαμε πως θα μπορούσαμε να ανταγωνιστούμε τη σκέψη των κολοσσών της αριστεράς που αυτή τη στιγμή λένε όλοι μαζί τη γνώμη τους για το ελληνικό κράτος και τα δεινά του. Πού να τολμήσουμε εμείς οι ταπεινοί να ανταγωνιστούμε τον Σλαβόι Σίτσεκ, τον νομπελίστα κύριο Κρούγκμαν, τον Αλέξη Τσίπρα, έστω τον τυχαίο αρχηγίσκο αναλυτή των Εξαρχείων;

Το ζήτημα με εμάς από την άλλη, το ξέρουν και αυτό οι αναγνώστες μας, είναι ότι όσο η εκ γενετής μετριότητα μας τραβάει προς τα πίσω, τόσο η καπιταλιστική ζωή μας βάζει ζητήματα. Έτσι και τώρα. Ένα σαββατοκύριακο του ολέθρου, αυθόρμητες διαδηλώσεις οπαδών του Thomas Hobbes πλημμύρισαν τα πεζοδρόμια μπροστά από τα τρισκατάρτα ΑΤΜ των ελληνικών τραπεζών. Κρατούσαν πάνω που έγραφαν «*Homio Homini Lurus*». Θέλανε λεφτά. Και τους φύλαγαν μπάτσοι. Ανατριχιάσαμε.

Η πρώτη μας σκέψη ήταν ότι οι αναρχικοί είχαν δίκιο· αν είχαμε κάψει όλα τα ΑΤΜ τον Δεκέμβρη 2008TM, τώρα οι μικροαστοί δεν θα είχαν που να διαδηλώσουν! Αμέσως αρπάξαμε μια φωτογραφική μηχανή και πήραμε τους δρόμους· θα ετοιμάζαμε το άρθρο «Οι Αναρχικοί Είχαν Δίκιο», για το τεύχος Ιουλίου (υποπτευόμαστε ότι το τεύχος Ιουλίου δεν το διαβάζει κανένας, οπότε δεν θα γινόμασταν τελειώς ρόμπα). Αλλά, όπως όλα τα αυθόρμητα εγχειρήματα, έτσι και τούτο εδώ έμεινε ανολοκλήρωτο. Σε λίγα μόνο λεπτά, η εκ του σύνεγγυς επαφή με πολλούς μαζεμένους μικροαστούς που θέλουμε λεφτά και τους φυλάνε μπάτσοι, είχε πάνω μας τα γνωστά ευεργετικά αποτελέσματα. Ξάφνου, αναπάντητα ερωτήματα άρχισαν να γεμίζουν το συλλογικό μας νου:

Η τηλεόραση τελικά λέει αλήθεια;

Μπορεί να υπάρξει δημοψήφισμα δίχως το κράτος να ξέρει από πριν το αποτέλεσμα;

Υπάρχει ελληνική αστική τάξη;

Μήπως τα ΑΤΜ μόλις πέρασαν επιτυχώς τη δοκιμή Turing;

Βάλαμε τη φωτογραφική μηχανή πίσω στην τσάντα και επιστρέψαμε σπίτι μας με βαριά καρδιά. Το καθήκον μας ήταν σαφές κι αβάσταχτο. Έπρεπε να πάμε εκεί που κανένας αντεξουσιαστής δεν είχε βαδίσει πριν. Έπρεπε να διαβάσουμε «την συμφωνία με τους θεσμούς» που ο πρωθυπουργός μας ήθελε να θέσει σε δημοψήφισμα. Και να βγάλουμε τα συμπεράσματά μας.

Βγάλε άκρη τώρα...

Αλήθεια, περίεργο αυτό το κείμενο στο οποίο κανείς συνεπής εξτρεμιστής δεν επιτρεπόταν να πει «ναι». Για παράδειγμα, στην πρώτη σελίδα έγραφε «κατάργηση των εκπτώσεων του ΦΠΑ, περιλαμβανομένων των νησιών». Στην κορυφή της δεύτερης σελίδας έγραφε «αύξηση του φόρου ανά τόνο χωρητικότητας και κατάργηση των ειδικών φορολογικών ρυθμίσεων που αφορούν την ναυτιλία». Μια παράγραφο παρακάτω έγραφε «μείωση, ως πρώτο βήμα, της τιμής των εκτός πατέντας φαρμάκων στο 50% και των γενοσήμων στο 37% της τιμής των εντός πατέντας φαρμάκων». Ακόμη παρακάτω έγραφε «μείωση του ανώτατου ορίου στρατιωτικών δαπανών κατά 400 εκατομμύρια ευρώ». Εντάξει, εμείς εξτρεμιστές είμαστε, αυτόνομοι είμαστε, έχουμε ψηφίσει με τη «στρατηγική της άρνησης» των Ιταλών ομολόγων μας και όλο «όχι» λέμε. Αλλά όπως και να το κάνουμε, να πούμε ότι δεν θέλουμε αύξηση της φορολογίας των εφοπλιστών, δεν θέλουμε μείωση της τιμής των φαρμάκων και δεν θέλουμε μείωση των στρατιωτικών δαπανών... πώς να το πούμε, μας φάνηκε κομματάκι άστοχο· αν μη τι άλλο, ποιος θα απομείνει να κάνει τον εξτρεμιστή σε τούτη τη χώρα;

Η αριστερή κυβέρνηση από την άλλη δεν έχει τέτοιους ενδοιασμούς. Η αριστερή κυβέρνηση σιχάινεται τη φορολογία στους εφοπλιστές, βγάζει σπυριά με τη μείωση της τιμής των φαρμάκων, κλαίει όταν φαντάζεται φτωχούς αγαθούς νησιώτες να πληρώνουν 13% ΦΠΑ στα εστιατόρια και στα ξενοδοχεία όπου αναμφίβολα καθημερινά συχνάζουν.

Για να το κάνουμε πιο συγκεκριμένο, η αριστερή κυβέρνηση μαστίγωσε σθεναρά και επί μακρόν τους νεοφιλελεύθερους Ευρωπαίους σχετικά με την κατάργηση της έκπτωσης του ΦΠΑ στα νησιά. Πρώτα τους είπε το επιχείρημα με τους φτωχούς ψαράδες της Κιμώλου που έχουν γονατίσει από τις ανάληπτες μνημονιακές πολιτικές και πεινάνε. Περιέργως οι νεοφιλελεύθεροι Ευρωπαίοι απάντησαν ότι κι αυτοί κλαίνε για τους ψαράδες της Κιμώλου. Η αντιπρότασή τους μάς μεταφέρθηκε από τον ακροδεξιό φίλο της αριστερής κυβέρνησης, τον Υπουργό Άμυνας Πάνο Καμμένο. Προσέξτε τι πρότειναν τα καθάρματα:

Ο κ. Καμμένος αποκάλυψε μια λεπτομέρεια των διαπραγματεύσεων με τους θεσμούς: (...) «Ήρθε μια πρόταση από τις Βρυξέλλες, να εξαιρεθούν [μόνο] έξι νησιά [εν. από την έκπτωση του ΦΠΑ], η Κως, η Ρόδος, η Πάρος, η Νάξος, η Σαντορίνη και η Μύκονος». Όπως αποκάλυψε, αρνήθηκε εκ νέου με το επιχείρημα ότι η Ρόδος και η Κως είναι στην παραμεθόριο, ενώ «και η Σαντορίνη, η Νάξος, η Πάρος και η Μύκονος παίζουν σημαντικό ρόλο στον αμυντικό σχεδιασμό της Ελλάδος».²

Δεν θέλουμε να αμφισβητήσουμε την αυθεντία του κυρίου Καμμένου επί των στρατιωτικών ζητημάτων. Πρέπει πάντως να σημειώσουμε ότι τα εν λόγω νησιά, εκτός από πασιγνώστα μετερίζια της Άμυνας της Χώρας, έχουν και ένα περισσότερο προφανές κοινό χαρακτηριστικό. Είναι κέντρα της ελληνικής βιομηχανίας του τουρισμού. Με αυτή την αφελή αφετηρία, μπορεί κανείς να εννοήσει διαφορετικά το ειδικό καθεστώς ΦΠΑ στο οποίο υπόκεινται. Ορίστε: Το ελληνικό κράτος, εδώ και δεκαετίες, από τότε που αποφάσισε να μετατρέψει τα νησιά σε κάτι μεταξύ παιδότοπου και θηριοτροφείου, αποφάσισε ότι οι εστιατορείς, οι ξενοδοχοί και οι λοιποί νταβατζήδες που δέχονται εκατομμύρια πελάτες τον χρόνο, απλά δεν θα πληρώνουν φόρους όπως όλος ο υπόλοιπος κόσμος. Όταν οι φόροι μετατράπηκαν σε ΦΠΑ κάποια στιγμή τη δεκαετία του '80, οι εν λόγω επιχειρηματίες συνέχισαν να απολαμβάνουν ελαφρύνσεις. Το ελληνικό κράτος, δηλαδή, έχει εξασφαλίσει ειδικό προστατευτικό καθεστώς για την βιομηχανία του τουρισμού, η οποία επιπλέον είναι εξαγωγική. Οι νεοφιλελεύθεροι Ευρωπαίοι θέλουν να άρουν αυτή την προστασία με μοχλό το χρέος.

Η περίπτωση με την μείωση της τιμής των «εκτός πατέντας φαρμάκων και γενοσήμων» δεν είναι διαφορετική. Μήνες προτού οι Έλληνες αρχίσουν τις διαδηλώσεις στα ΑΤΜ, ο Θεόδωρος Τρύφων, Πρόεδρος της Πανελληνίας Ένωσης Φαρμακοβιομηχανίας, περιέγραφε τα προβλήματα που ήδη αντιμετώπιζαν οι Έλληνες φαρμακοβιομηχανοί μπροστά στις μνημονιακές πολιτικές:

Στο πλαίσιο της μνημονιακής υποχρέωσης να μειωθεί η φαρμακευτική δαπάνη, εφαρμόστηκαν, μονομερώς, εξοντωτικές μειώσεις στις ήδη χαμηλές τιμές των καταξιωμένων Ελληνικών φαρμάκων και κυρίως των γενοσήμων, τα οποία αποτελούν το βασικό προϊόν της Ελληνικής παραγωγής. (...) Τα δεδομένα αυτά διαμορφώνουν μη βιώσιμες συνθήκες για πολλά γενόσημα που αδυνατούν να κυκλοφορήσουν στις τιμές αυτές, συνιστώντας πλήγμα για την ελληνική φαρμακοβιομηχανία. Στο πλαίσιο αυτό, η απόσυρση των προσιτών ελληνικών φαρμάκων από την αγορά ανοίγει τον δρόμο για την υποκατάστασή τους από ακριβά εισαγόμενα φάρμακα (...) Φυσικά και δεν υπάρχει περιθώριο για άλλα μέτρα, εκτός εάν στόχος μας είναι η επικράτηση στην αγορά των ακριβών εισαγόμενων φαρμάκων και η πλήρης αποβιομηχάνιση της χώρας.³

Περίεργο, ε; Καθόλου! Η ελληνική φαρμακοβιομηχανία είναι ο κατ' εξοχήν κρατικοδίαιτος τομέας που άνθισε δίπλα στο ΕΣΥ. Η ελληνική φαρμακοβιομηχανία δεν αντιμετωπίζει τα ίδια προβλήματα με τους υπόλοιπους βιομηχανούς καπιταλιστές. Η ελληνική φαρμακοβιομηχανία δεν μειώνει τις τιμές για να αυξήσει τη ζήτηση, όπως προτείνεται στα προπτυχιακά της ΑΣΟΕΕ. Η ελληνική φαρμακοβιομηχανία έχει στάνταρ ζήτηση και το κόστος πληρώνεται από τα ασφαλιστικά ταμεία, δηλαδή από την εργατική τάξη που κολλάει ένσημα, καθώς και από το κράτος, δηλαδή τους φόρους ολόκληρης της εργατικής τάξης, είτε κολλάει ένσημα είτε όχι.

DEPRESSION

Οι δε «τιμές» καθορίζονται από το κράτος στο ύψος που γουστάρει η ελληνική φαρμακοβιομηχανία. Μετά το μνημόνιο, το ελληνικό κράτος μας τάρaxε στα «γενόσημα», γιατί τέτοια παράγει η ελληνική φαρμακοβιομηχανία. Το αποτέλεσμα, μάρ το περιγράφει ο κύριος Θεόδωρος Σκυλακάκης, γραμματέας του Πανελληνίου Συλλόγου Φαρμακαποθηκariών:

Το 2009 σε κάθε 100 ευρώ που πλήρωνε ο καταναλωτής (ιδιώτης ή ΕΟΠΥΥ) τα 6 πήγαιναν στο κράτος (ΦΠΑ), τα 24 στον φαρμακοποιό, τα 7 στο χονδρέμπορο και τα 63 στη βιομηχανία. Σήμερα, το μείγμα έχει αλλάξει: 6 στο κράτος, 22,5 στο φαρμακοποιό, 4,5 στο χονδρέμπορο και 67 στη βιομηχανία.⁴

Παρά την κρίση και τα μνημόνια δηλαδή, το ελληνικό κράτος έχει εξασφαλίσει ειδικό προστατευτικό καθεστώς για τη φαρμακοβιομηχανία, η οποία επιπλέον είναι και εξαγωγική. Οι νεοφιλελεύθεροι Ευρωπαίοι θέλουν να άρουν αυτή την προστασία με μοχλό το χρέος.

Η περίπτωση των Ελλήνων εφοπλιστών, τέλος, είναι ίσως και η πιο σημαντική. Οι Έλληνες εφοπλιστές είναι δεμένοι με τη μοίρα του ελληνικού κράτους, ίσως περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη ομάδα της ελληνικής αστικής τάξης. Για να καταλάβετε, αν οι φαρμακοβιομηχανίες ή οι έμποροι κανιβαλισμού των νησιών απολαμβάνουν κρατική προστασία, για τους εφοπλιστές, το ειδικό φορολογικό καθεστώς είναι συνταγματικά κατοχυρωμένο (πλάκα δεν έχει το ελληνικό σύνταγμα!). Από την άλλη, το ελληνικό εφοπλιστικό κεφάλαιο, αν πιστέψουμε τις εφημερίδες του (δηλαδή σχεδόν όλες τις ελληνικές εφημερίδες), βρίσκεται σε πόλεμο με το αντίστοιχο γερμανικό.⁵ Οπότε κι εδώ οι νεοφιλελεύθεροι Ευρωπαίοι θέλουν να άρουν την κρατική προστασία με μοχλό το χρέος. Οι εφημερίδες των Ελλήνων εφοπλιστών από την άλλη, απειλούν ότι οι εφοπλιστές θα εγκαταλείψουν τη χώρα:

Η διαδικασία [εν. φυγής των ναυτιλιακών εταιρειών] ξεκίνησε στα μέσα του 2011, εντάθηκε στις αρχές του 2012, αλλά «πάγωσε» έκτοτε με την επιστροφή της πολιτικής σταθερότητας. Ομως τους τελευταίους μήνες έχει επανακάμψει. Αιτία, η πολιτική αβεβαιότητα και οι πιέσεις από το εξωτερικό στην Αθήνα για το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της ποντοπόρου, παρά το γεγονός ότι είναι παρόμοιο διεθνώς. Πάνω απ' όλα, όμως, είναι η αίσθηση πως η πολιτεία μπορεί υπό το βάρος λαϊκίστικων κραυγών, αλλά και του πολέμου συμπεριφέροντων από το εξωτερικό, να πάψει να είναι φιλική στη ναυτιλία.⁶

Ελπίζουμε να προσέξατε ότι «η πολιτεία» μπορεί να πάψει να είναι φιλική, όχι γιατί είναι αριστερή και δεν γουστάρει εφοπλιστές, αλλά λόγω «του πολέμου συμπεριφέροντων από το εξωτερικό». Εν πάση περιπτώσει, η γενική ιδέα είναι πλέον σαφής. Οι νεοφιλελεύθεροι Ευρωπαίοι επιζητούν άρση του ελληνικού κρατικού προστατευτισμού. Και ο αριστερός πρωθυπουργός δέχεται πιέσεις από τους Έλληνες καπιταλιστές. Οι φαρμακοβιομηχανοί, που τόσες διαφημίσεις πληρώνουν στο «Κόκκινο FM» (με σήμα τη διεθνή), τα 'χουν πάρει κρανίο. Οι εφοπλιστές φοβούνται μην αλλάξει το σύνταγμα γιατί, όλα κι όλα, εκτροπές δεν γουστάρουν (είναι παραδοσιακά δημοκρατικοί). Οι ξενοδόχοι θα είχαν πάρει ήδη τα νησιά για να τα πάνε σε κάποια άλλη χώρα, αλλά αντιμετωπίζουν τεχνικά προβλήματα. Ακόμη περισσότερο· ο αριστερός πρωθυπουργός δεν δέχεται απλά «πιέσεις». Αν το συνονθύλευμα που αυτή τη στιγμή παριστάνει το πολιτικό προσωπικό του ελληνικού κράτους κατόρθωσε να πιάσει καρέκλα, είναι ακριβώς λόγω της υποστήριξης των φαρμακοβιομηχανιών, των εφοπλιστών και πάει λέγοντας.

Οπότε, όχι, μας λένε, ο αριστερός πρωθυπουργός δεν είναι πρόθυμος να υποχωρήσει. Θα υπερασπιστεί το ελληνικό κεφάλαιο, που τον ανέδειξε, μέχρι τέλους. Θα σταθεί βράχος μπροστά στη μείωση των «αμυντικών δαπανών». ⁷ Και εν τω μεταξύ θα μας λέει ότι ο καημός του είναι να μη μειωθούν οι συντάξεις και οι μισθοί. Λες και έχει κάνα καημό κάποιος άλλος να μειωθούν οι μισθοί της εργατικής τάξης των νοτιών Βαλκανίων, εκτός από τα ελληνικά αφεντικά. Τα αφεντικά μας, που δεν έχουν άλλο όπλο στον ανταγωνισμό με τους ομοίους τους, εκτός από τη μείωση των μισθών και των συντάξεων. Τα αφεντικά μας, που ενώ όλα αυτά τα τραγικά συμβαίνουν, ετοιμάζονται να συμμετάσχουν στη διάλυση της Μέσης Ανατολής. Τα αφεντικά μας, που θέλουν, ως συνήθως, να λύσουν τα προβλήματά τους με αίμα. Το δικό μας αίμα.

Οπωσδήποτε όμως, μάρ χρειάζεται μια γενικότερη εικόνα της κατάστασης. Ορισμένα τα έχετε ξανακούσει, αλλά η επανάληψη δεν βλάπτει. Άσε που θα βάλουμε και υποσημειώσεις· έτσι θα μπορείτε να κάνετε antifa ρετροσπεκτίβα καθώς περιμένετε στο ATM για το πενήνταρικο και θα ελπίζετε να μη βγει πεντοχίλιορο.

Η καπιταλιστική κρίση και η εθνική της αντιμετώπιση

Είναι όπως τα είπε ο Μαρξ. Ο καπιταλισμός είναι ένα παγκόσμιο σύστημα οργάνωσης των κοινωνικών σχέσεων. Και η κρίση του καπιταλισμού είναι επίσης παγκόσμια. Σε ολόκληρο τον πλανήτη, όσα παράγονται υπό τις καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής είναι πολύ περισσότερα από όσα μπορούν να αγοραστούν. Στο πεδίο της διαχείρισης της καπιταλιστικής κρίσης από την άλλη, τα πράγματα δεν είναι όπως τα είπε ο Μαρξ. Το κατά τα άλλα παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα είναι χωρισμένο σε έθνη κράτη, πολιτικές οργανώσεις των επιμέρους εθνικών αστικών τάξεων, εξοπλισμένες με το μέ-

11/06 «Η πατρίδα βρίσκεται στη δίνη ενός άτυπου οικονομικού πολέμου, κατά τον οποίο κυριαρχικά δικαιώματα εκχωρούνται και αντεργατικοί νόμοι δημιουργούν ένα ζοφερό κλίμα για το μέλλον των συντάξεων και της μισθωτής εργασίας». Όχι, δεν είναι λόγια από την προπαγανδιστική καμπάνια του όχι. Είναι τα λόγια του αρχιμπάτσου-δουλέμπορου της ΕΥΠ (κωδικός Νικήτας), γιατί εκτός των άλλων ήταν και συνδικαλιστής ο άνθρωπος. Πολυσχιδής προσωπικότητα.

18/6 Στην πρώτη θέση διεθνώς η ελληνόκτητη ναυτιλία το 2014. Γι' αυτό και ο Τσίπρας ενόψει των γνωστών επεισοδιακών διαπραγματεύσεων δηλώνει ότι «βρισκόμαστε εν μέσω φουρτούνας, αλλά είμαστε λαός της θάλασσας και δεν φοβόμαστε να ανοιχτούμε σε καινούργιες θάλασσες για να φτάσουμε σε νέα και ασφαλή λιμάνια». Έπειτα οι Έλληνες, αφού προσκύνησαν τα γνωστά λείψανα, του έδωσαν κι ένα 61% για να μας φτάσει στα ασφαλή λιμάνια.

20/6 «Διδαχθήκαμε πολλά από το μάθημα της Κύπρου και έχουμε λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να μην εγκλωβίσουμε τα κεφάλαιά μας ακόμη και στη μηδενική πιθανότητα ελέγχου διακίνησης κεφαλαίων (capital controls) που μπορεί να επιβληθεί στη χώρα». Αυτό δήλωναν πρόεδροι επιχειρήσεων από διάφορους κλάδους της ελληνικής βιομηχανίας, εξηγώντας τις κινήσεις που έχουν πραγματοποιήσει για να «οχυρώσουν» τις εταιρείες τους, δηλαδή να μεταφέρουν χρήματα στο εξωτερικό. Μετά που καβατζώθηκαν, άνετα πετάξαν και μια «μηδενική» πιθανότητα capital control για εμάς τους μη προνοητικούς.

25/6 Παπάδες όλων των ηλικιών προσέρχονται στα σεμινάρια της Εκκλησίας για να μάθουν τι είναι εξομολόγηση, γιατί όλο και πιο πολλοί απευθύνονται καθημερινά στις εκκλησίες για να εξομολογηθούν. Η Αρχιεπισκοπή έχει εντάξει τα σεμινάρια σε «προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης» που χρηματοδοτούνται απ' τα ΕΣΠΑ. Αχ! Άμα φύγουμε απ' την Ευρώπη, θα μας εξομολογούν παπάδες χωρίς μετεκπαίδευση. Τι φρίκη.

28/6 «Στις τρεις τα ξημερώματα του Σαββάτου ένα περιπολικό σταμάτησε στην οδό Μιχαλακοπούλου. Ο οδηγός του περιπολικού, αφού περίμενε τους πολίτες να τελειώσουν με τις αναλήψεις τους, έβγαλε έπειτα και ο ίδιος χρήματα». Έτσι προτείνουμε στον Μάρκαρη να ξεκινήσει το νέο του αστυνομικό. Αν βάλει μέσα και τον «Νικήτα» να ρίχνει κανά λογύδριο στην ουρά του ATM, πολύ πιο ενδιαφέρον βιβλίο θα εκδώσει απ' τα προηγούμενα χάλια.

«Οι τωρινές ταλαντεύσεις και δραματικές υποχωρήσεις της ελληνικής κυβέρνησης δεν μπορούν παρά να μας γεμίζουν με μεγάλη ανησυχία, ως προς το ΠΩΣ εκτιμήθηκε εν τέλει η σαρωτική και ξεκάθαρη άρνηση του λαού, στο να παραδώσει δήλωση εθελοδοουλείας στην ΕΕ και την ντόπια ελίτ»

(προκήρυξη-κάλεσμα Ανταρσια σε συζήτηση με θέμα: μετά το δημοψήφισμα ΤΙ; ο ρόλος και η θέση των κινημάτων και της κοινωνίας)

Έχουμε εμείς μια πρόταση γι' αυτούς που οργανώνουν την παραπάνω συζήτηση. Αφού μας ζάλισαν πέντε χρόνια με την αριστερή κυβέρνηση, αφού βάλθηκαν να μας σύρουν στο χορό της εθνικής ενότητας, δεν έχουν κανένα δικαίωμα τώρα να το παίζουν προδομένοι. Οπότε, μετά το δημοψήφισμα, ΤΙ; να αποτραβηχτείτε στα σπίτια σας, να πέσετε σε περισυλλογή, και να μην επανεμφανιστείτε ποτέ απατεώνες σταλίτες. Το πολύ-πολύ για την οργάνωση κανενός παιδικού πάρτι και πολύ σας είναι, γελίοι.

γιστο της ένοπλης ισχύος που μπορεί να τους παράσχει ο κοινωνικός σχηματισμός που ελέγχουν, καθώς και με το μονοπώλιο χρήσης αυτής της ένοπλης ισχύος. Είναι αυτά τα έθνη κράτη που διαχειρίζονται την καπιταλιστική κρίση.

Η διαφορά είναι σημαντική. Η καπιταλιστική κρίση κατά Μαρξ («η γενική πτώση του ποσοστού κέρδους») είναι κομμάτι του επιστημονικού Μαρξ και έχει όλα του τα κουσούρια: είναι αναπόφευκτη, είναι μαθηματικά υπολογισμένη, είναι προορισμένη να φέρει την επανάσταση. Έτσι για παράδειγμα διάβασαν τον Μαρξ οι σταλινικοί μαρξιστές του μεσοπολέμου. Αυτοί, από κάποια ειρωνεία της ιστορίας, μετατράπηκαν σε θεολόγους λόγω υπερβολικής δόσης επιστήμης. Και περίμεναν την επανάσταση να έλθει από μόνη της. Η πραγματική ιστορία του εικοστού αιώνα από την άλλη, μάς δείχνει ότι η διαχείριση των καπιταλιστικών κρίσεων δεν γίνεται με επιστημονικούς όρους. Πολύ πιο χρήσιμος σε αυτή την περίπτωση είναι ο Μαρξ ο ιστορικός, ο Μαρξ του κεφαλαίου για την πρωταρχική συσώρευση.⁸ Αυτός μάς μαθαίνει ότι η διαχείριση της καπιταλιστικής κρίσης γίνεται με την κρατική βία.

Η καπιταλιστική κρίση που σύμφωνα με τα λεγόμενα των ειδικών των αφεντικών ξέσπασε το 2009 «με την κατάρρευση της Λήμαν Μπράδερς», στην πραγματικότητα σοβούσε ολόκληρη την πρώτη δεκαετία του εικοστού αιώνα. Η γνώμη μας είναι ότι πρόκειται για την ίδια καπιταλιστική κρίση που ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του '70 με την «πρώτη πετρελαϊκή κρίση».⁹ Η καπιταλιστική κρίση που συγκλονίζει αυτή τη στιγμή τον πλανήτη είναι όντως γενική. Αλλά η διαχείρισή της γίνεται από τα επιμέρους έθνη κράτη. Τα επιμέρους έθνη κράτη, δεν εκπροσωπούν τα συμφέροντα του «παγκόσμιου κεφαλαίου», παρά μόνο σε τελική ανάλυση. Πρώτα, και ειδικά σε περιόδους όπως αυτή που διανύουμε, τα επιμέρους έθνη κράτη εκπροσωπούν τις εθνικές αστικές τάξεις. Και η γενική μέθοδος διαχείρισης της καπιταλιστικής κρίσης που ακολουθούν τα επιμέρους έθνη κράτη, είναι η εξαγωγή της καπιταλιστικής κρίσης στους ομοίους τους.

Οι οικονομολόγοι των αφεντικών έχουν ονομάσει αυτή τη μέθοδο «αύξηση της ανταγωνιστικότητας της εθνικής οικονομίας». Η «αύξηση της ανταγωνιστικότητας της εθνικής οικονομίας» είναι στην ουσία της μια απλή ιδέα: αν δεν μπορούμε να πουλήσουμε τις μαλακίες που παράγουμε στο εσωτερικό, πρέπει να τις πουλήσουμε «στο εξωτερικό», δηλαδή στο εσωτερικό κάποιου άλλου. Συνεπώς πρέπει να μειωθούν οι εισαγωγές του εθνικού κεφαλαίου και να αυξηθούν οι εξαγωγές του εθνικού κεφαλαίου. Θα μπορούσε μάλιστα να πει κανείς ότι αυτή η απλή ιδέα βρίσκεται στη βάση της δημιουργίας του έθνους κράτους.¹⁰ Τα εργαλεία που διαθέτουν τα αφεντικά για να φέρουν εις πέρας αυτό τον απλό στόχο είναι πρώτον, η «μείωση του εργατικού κόστους», δηλαδή η μείωση των μισθών. Δεύτερον η επιβολή δασμών, δηλαδή η επιβολή φόρων σε κάθε εισαγόμενο εμπόρευμα. Τρίτον η υποτίμηση του νομίσματος, δηλαδή η μείωση των μισθών με οικονομικοτεχνικό τρόπο. Τέταρτον η αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, δηλαδή η μείωση των μισθών με αυτό που ο Μαρξ έλεγε «σχετικό τρόπο». Πέμπτον, η επιβολή των δικαίων του εθνικού κεφαλαίου επί των ομοίων του με τα όπλα.

Ας σημειωθεί ότι τα τέσσερα πρώτα εργαλεία είναι στην ουσία ένα και το αυτό: η μείωση της αξίας της εργατικής δύναμης. Η υποτίμηση του εθνικού νομίσματος για παράδειγμα, που είναι και το σημαντικότερο από αυτά τα εργαλεία, υποτιμά την εργασία, αυξάνει τις εξαγωγές και μειώνει τις εισαγωγές με μία απλή κίνηση. Γιατί μειώνει το κόστος όσων παράγονται στο εσωτερικό του έθνους κράτους και αυξάνει το κόστος όσων εισάγονται από το εξωτερικό. Προφανώς, ο ίδιος μισθός, μετά την υποτίμηση του νομίσματος, μπορεί να αγοράσει πολύ λιγότερα πράγματα. Τα ίδια ακριβώς μπορούν να ειπωθούν για τους δασμούς.¹¹

Μέχρις εδώ καλά λοιπόν. Η καπιταλιστική κρίση είναι παγκόσμια. Η διαχείριση της καπιταλιστικής κρίσης γίνεται από τα επιμέρους έθνη κράτη. Οι μέθοδοι ποικίλλουν ελαφρώς αλλά στην ουσία είναι δύο: πρώτα υποτίμηση της αξίας της εργατικής δύναμης με όποια μέθοδο μπορεί να σοφιστεί ο καθένας και για όσο αντέχει η εσωτερική συνοχή. Έπειτα πόλεμος.

Φυσικά τα πράγματα είναι τόσο απλά, μόνο σε τελική ανάλυση. Εν τω μεταξύ παρεμβάλλονται ποταμοί λέξεων, καταιγίδες ιδεών, αιώνες καπιταλιστικής ιστορίας. Για παράδειγμα, μπορεί κανείς να γεμίσει βιβλιοθήκες ολόκληρες μόνο με τα διδακτορικά πολιτικών επιστημών που έχουν γραφτεί, πρώτα για την «ΕΟΚ» και έπειτα για την «Ευρωπαϊκή Ένωση». Κι όμως: παρά την εκ πρώτης όψεως περιπλοκότητα η «Ευρωπαϊκή Ένωση», χτίστηκε, μεγάλωσε και τώρα παραπαίει γύρω από τις απλές ιδέες της «ανταγωνιστικότητας» που πιλατεύουμε τόση ώρα.

Η καπιταλιστική κρίση και η «υπερεθνική της αντιμετώπιση»: Ευρωπαϊκή Ένωση

Η ιδέα «Ευρωπαϊκή Οικονομική Ένωση» γεννήθηκε αμέσως μετά το τέλος του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου.¹² Και εξαρχής ήταν χτισμένη γύρω από το γερμανικό έθνος κράτος. Η καπιταλιστική ιστορία είχε φέρει τη Γερμανία σε μια ιδιόμορφη θέση. «Πολύ μεγάλο για να είναι απλή περιφερειακή δύναμη και πολύ μικρό για να διεκδικήσει την πλανητική κυριαρχία», το γερμανικό κράτος είχε παρόλ' αυτά προσπαθήσει δύο φορές να επιβληθεί στους ανταγωνιστές του με τα όπλα. Είχε ηττηθεί και τις δύο φορές.

Η λύση που επιλέχθηκε μετά το τέλος του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου ώστε «να μην επαναληφθούν τα λάθη του παρελθόντος» και να επικρατήσει «ειρήνη στην Ευρώπη» ήταν ψυχροπολεμική και κείνσιανή, όπως όλα τα πράγματα τω καιρώ εκείνω. Από τη μια είχε το μεγάλο μπαμπούλα που λεγόταν Σοβιετική Ένωση να τής δίνει φτερά. Από την άλλη είχε τη διάσπαση της Γερμανίας και το στρίμωγμά της μεταξύ «δυτικού κόσμου» και Σοβιετικής Ένωσης να κόβει κάθε ιδέα για ρεβάνς. Κατά τα άλλα είχε ως εξής: ευρωπαϊκά κράτη θα αναιρούσαν με δική τους επιλογή τον κρατικό τους προστατευτισμό έναντι του γερμανικού κεφαλαίου. Σε αντάλλαγμα το γερμανικό κράτος θα επέστρεφε κομμάτια της παραγόμενης στο εσωτερικό του υπεραξίας με τη μορφή χρήματος. Το χρήμα θα διανεμόταν και θα χρησίμευε για την ανάπτυξη των επιμέρους εθνικών κεφαλαίων και την περαιτέρω αγορά εισαγόμενων γερμανικών προϊόντων. Η όλη διαδικασία -υποτίθεται- θα οδηγούσε σε μια «σύγκλιση» παραγωγικών δυνατοτήτων και θα έκανε δυνατό εκείνο που ο Λένιν νόμιζε αδύνατο: το οριστικό καπιταλιστικό μοίρασμα του κόσμου, ή έστω της Ευρώπης. Σύμφωνα με αυτό το πρωτοφανές είδος διακρατικού κείνσιανισμού, το γερμανικό κράτος θα πλήρωνε για να αποκτήσει μια μισερή εκδοχή εκείνου που δεν είχε κατορθώσει να εξασφαλίσει με δύο παγκόσμιους πολέμους: της «Μεσευρώπης», δηλαδή της ευρωπαϊκής αγοράς ανοιχτής στο γερμανικό κεφάλαιο, την (πάντοτε μερική) άρση του κρατικού προστατευτισμού των ευρωπαϊκών κρατών.

Η συζήτηση μεταξύ των επιμέρους εθνών κρατών στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην ουσία της περιστρεφόταν γύρω από αυτή την απλή αρχή. Φυσικά οι περιπλοκές δεν είχαν τέλος. Τι είναι προστατευτισμός και τι δεν είναι; Πόσα πρέπει να δώσουν οι Γερμανοί (που δεν θέλουν να δώσουν) και με τι όρους; Παράδειγμα από το παρελθόν: στις 28 του Ιούλη του 1992 η Βουλή των Ελλήνων ψήφισε τη «Συνθήκη του Μάαστριχτ». Η Γερμανία είχε επανενωθεί και το γερμανικό κράτος είχε αρχίσει να σκέφτεται τη «διεύρυνση της Ε.Ε.» Ο Ανδρέας Παπανδρέου χρησιμοποίησε την ευκαιρία για να μάς δώσει μια σαφή εικόνα του τρόπου με τον οποίο το ελληνικό πολιτικό προσωπικό αντιλαμβανόταν την «Ενωμένη Ευρώπη»:

Ανδρέας Παπανδρέου (αντιπολίτευση): Δεν νομίζω ότι μπορούμε να μιλάμε για θέση ισότιμου μέλους στην Ενωμένη Ευρώπη αν πρώτα δεν κλείσει ο κύκλος της εμβάθυνσης, αν δεν ολοκληρωθεί η Ενωμένη Ευρώπη. Και είναι λάθος ιστορικό να υπαναχωρήσουμε απ' αυτή τη θέση. Γι' αυτό μάλιστα το ΠΑΣΟΚ προτείνει στο Κοινοβούλιο, στην Εθνική Αντιπροσωπεία, να αποφασίσει ότι δεν θα στέρξει η Ελλάδα να υπάρξει έναρξη διαπραγματεύσεων - έναρξη διαπραγματεύσεων- για νέες εντάξεις πριν περάσει το πακέτο Ντελέρ, τουλάχιστον αυτό, χωρίς περικοπές. (Χειροκροτήματα από την Πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

Δεν είναι όρος, εμείς θα ψηφίσουμε "Ναι" είτε γίνει, είτε δεν γίνει.

Κωνσταντίνος Μητσόστακης (Πρόεδρος της Κυβέρνησης): Αυτό το έχουμε επιτύχει ήδη, κύριε Πρόεδρε. Είναι κεκτημένο σας πληροφορώ. Αν δεν σας αρέσει, κύριοι συνάδελφοι να το ακούτε, είναι πραγματικότητα.¹³

Η ουσία της συζήτησης, τότε όπως και τώρα, κρυβόταν γύρω από ένα ακατανόητο στους πολλούς ειδικό λεξιλόγιο. Τότε ήταν «σύγκλιση και εμβάθυνση», τώρα είναι «μνημόνιο και ισοδύναμο». Αλλά ο χρόνος που μεσολάβησε από εκείνη την παλιά γλωσσική επανάσταση των αφεντικών, έχει κάνει το βασικό νόημα σαφές: ιστορικό λάθος να μην κλείσει ο «κύκλος της εμβάθυνσης»! Απαράδεκτο να μην «ολοκληρωθεί» η Ενωμένη Ευρώπη πριν τη διεύρυνση! Απαράδεκτο δηλαδή να επεκτείνει το γερμανικό κράτος την εσωτερική του αγορά. Εκτός και «αν περάσει το πακέτο Ντελέρ χωρίς περικοπές», εκτός δηλαδή αν οι Γερμανοί στάξουν όσα συμφωνήσαμε και όχι λιγότερα. Κυβέρνηση και αξιωματική αντιπολίτευση συμφωνούν διαφωνώντας. Ζήτω η Ελλάδα! Ζήτω η Ευρωπαϊκή Ένωση! Ζήτω το πρόγραμμα Εράσμου! Ακολουθεί χειροκρότημα.

Τελικά αυτή η πορεία της αδύνατης «σύγκλισης» με τη Γερμανία, δηλαδή άρσης των κρατικών προστατευτισμών και είσπραξης πόρων σε αντάλλαγμα, κατέληξε στην υιοθέτηση ενός κοινού νομίσματος. Το ελληνικό κράτος, μαζί με άλλα κράτη, αποδέχθηκε την απώλεια του σημαντικότερου εργαλείου ελέγχου της «ανταγωνιστικότητας» με αντάλλαγμα τη συνέχιση των ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων και την αναβολή του ξεσπάσματος της καπιταλιστικής κρίσης.

Πολύ καλά. Αλλά η καπιταλιστική κρίση είχε πολλά ποδάρια.

Η καπιταλιστική κρίση και το ελληνικό κράτος

Τουλάχιστον μέχρι το 2004 και την μεγάλη «διεύρυνση της ΕΕ» που έφτασε μέχρι την Κύπρο και την Πολωνία, το ελληνικό κράτος ήταν ίσως το πιο παράταιρο από τα παράταιρα συστατικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ελληνικό κράτος έχει στηθεί γύρω από τη φύλαξη των στενών του Βοσπόρου και την διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Η ιστορία του από τη μια το φέρνει να βασίζεται στην στρατιωτική επέκταση και από την άλλη το φέρνει να παίρνει αντιγερμανικές θέσεις, αν και με τεθλασμένη πορεία. Με λίγα λόγια: αν η αντιμετώπιση της παγκόσμιας καπιταλιστικής κρίσης από τα έθνη κράτη έχει ειρηνικές και μη ειρηνικές μορφές, το ελληνικό κράτος έχει μάθει να ζει από τις μη ειρηνικές. Εκεί ήταν η ειδικότητά του μέχρι το 1940 και εκεί διέπρεψε. Αυτή η ειδικότητα έχει τεράστιες συνέπειες για τη φύση της ελληνικής κοινωνίας και τη φύση της ελληνικής εργατικής τάξης. Το «υπερτροφικό εκπαιδευτικό σύστημα», η «κυριαρχία της μικροϊδιοκτησίας», όλα τα χαρακτηριστικά που για τους Έλληνες αριστέρους ειδικούς αποτελούν «παρεκκλίσεις» από κάποιον υποτιθέμενο ιδεατό καπιταλισμό, είναι συνέπειες αυτής της ειδικής ιστορίας του ελληνικού κράτους.¹⁴

Όσο για τον «ειρηνικό» καπιταλιστικό κείνσιανό κόσμο του ψυχρού πολέμου που κράτησε δεκαετίες, το ελληνικό κράτος έκανε ό,τι μπορούσε για να ανακαλύψει τους «ειρηνικούς τρόπους». Δηλαδή ανακάλυψε τον τουρισμό ως «εξαγωγική βιομηχανία», στήριξε μέχρι αίματος τη ναυτιλία, προσπαθήσε να στήσει άλλα είδη βιομηχανίας, διακινδύνευσε ακόμη και την παραδοσιακή πολιτική του στήριξη από μια πολυπληθή βάση μικροαστών προκειμένου να συνεχίσει να επιβιώνει ενώ η περιοχή του πλανήτη από την οποία τρεφόταν είχε παγώσει και ενώ η βασική του ειδικότητα (ο πόλεμος όλων εναντίον όλων και η «σχετικότητα της ισχύος» που δημιουργεί) είχε περάσει σε δεύτερη μοίρα.¹⁵

Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '80, ήταν προφανές ότι η προσπάθεια είχε αποτύχει παταγωδώς.¹⁶ Το 1989 το ελληνικό κράτος είχε αποτύχει να αποκτήσει «ανταγωνιστικότητα δίχως πόλεμο», είχε παραδοθεί σε εσωτερική πολιτική κρίση, ετοιμαζόταν να ζητήσει δάνειο από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και να γίνει το πρώτο θύμα της «παγκοσμιοποίησης». Αν η κατάσταση έφρασε σχεδόν απαρτηρήτη, είναι λόγω των απρόσμενων γυρισμάτων της ιστορικής συγκυρίας. Ο ψυχρός πόλεμος τελείωσε με τον απότομο τρόπο που έχουμε μάθει να διαβάζουμε τη ιστορία και το ελληνικό κράτος βρέθηκε με τη μεριά των νικητών. Η περιοχή από την οποία τρέφεται το ελληνικό κράτος είχε ανοίξει ξανά, παρότι με πρωτοφανή τρόπο, και το ελληνικό κράτος μπορούσε να χρησιμοποιήσει λίγη από την παλιά του ειδικότητα.

Στα επόμενα χρόνια, η «ανταγωνιστικότητα» του ελληνικού καπιταλισμού ανακάλυψε ένα είδος υποτίμησης της εργασίας που δεν χτυπούσε άμεσα τα θεμέλια της ελληνικής σταθερότητας. Την με τα όπλα υποτίμησης της εργασίας των μεταναστών εργατών. Επίσης ανακάλυψε ένα νέο πεδίο εφαρμογής της αρχής της σχετικότητας της ισχύος στα ερειπωμένα Βαλκάνια και τις προσπάθειες της Γερμανίας και των ΗΠΑ να επωφεληθούν από τον Γιουγκοσλαβικό εμφύλιο. Τέλος στηρίχθηκε στις όποιες «βοήθειες» του παρείχε η συμμετοχή του στην «Ευρωπαϊκή Ένωση». Ο συνδυασμός πακέτων Ντελόρ, φτηνής εργασίας αλλά απαρτχάιντ και «πέκτασης στα Βαλκάνια» αποδείχθηκε ένας κάποιος τρόπος μεσοπρόθεσμης «ανάκτησης της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού καπιταλισμού».

Το όλο πράγμα είχε ημερομηνία λήξης: επίσης σύντομη. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 θεωρήθηκαν δείγμα της ελληνικής οικονομικής ευρωστίας. Στην πραγματικότητα ήταν ο πιο εύγλωττος προάγγελος της επικείμενης κατάρρευσης. Η κατασκευή «πυραμίδων», η διοχέτευση τεράστιας ποσότητας εργασίας σε μη παραγωγικά έργα, είναι πάντα η έσχατη δικλείδα αναβολής της επικείμενης κρίσης και γι' αυτό το αδιάφευστο δείγμα της.

Το ελληνικό κράτος χτυπήθηκε ιδιαιτέρως βίαια από το ξέσπασμα της καπιταλιστικής κρίσης το 2009. Γιατί είναι η ιστορία του που έχει διαμορφώσει τις παρα-

γωγικές του δομές, την εργατική του τάξη και τους τρόπους με τους οποίους επιτυγχάνει την πολιτική του σταθερότητα. Και η ιστορία του είναι ιστορία πολέμου. Από το 2009 και μετά, το ελληνικό κράτος ανταπεξήλθε στην κρίση του εθνικού κεφαλαίου με ένα μίγμα τρόπων που του ταιριάζουν και τρόπων που δεν του ταιριάζουν. Η πρώτη του κίνηση δεν ήταν διαφορετική από των υπόλοιπων εθνών κρατών. Ξεπλήρωσε τα απλήρωτα χρέη που συσσωρεύονταν στους ισολογισμούς των ελληνικών τραπεζών δανειζόμενο το ίδιο. Δηλαδή αναγνώρισε την έως τότε υπόκωφη κρίση του εθνικού κεφαλαίου στην πλήρη της έκταση και την πήρε υπό την ευθύνη του. Το αποτέλεσμα της διαδικασίας ονομάστηκε «δημόσιο χρέος».

Παράλληλα, το ελληνικό κράτος επέτεινε την ούτως ή άλλως υπάρχουσα διαδικασία προλεταριοποίησης των έως τότε πιστότερων υποστηρικτών του με στόχο την μείωση του κόστους εργασίας. Η διαδικασία, από το 2009 και μετά, ονομάστηκε «εσωτερική υποτίμηση» και είναι ποιοτικά (αν και όχι ποσοτικά) όμοια με αυτό που γινόταν τόσα χρόνια αποκλειστικά πάνω στους μετανάστες εργάτες, δηλαδή η μείωση της αξίας της εργατικής δύναμης με ένα συνδυασμό νομικών και στρατιωτικών τρόπων (αναμεταξύ μας το λέμε «μείωση της αξίας της εργατικής δύναμης με κλωτσιές»).

Η σχέση του ελληνικού κράτους με την Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2009 και μετά προσδιορίστηκε από την κίνηση κρατικοποίησης του χρέους. Αυτή η κίνηση είχε ένα βαρύ και σαφές νόημα. Το ελληνικό κράτος ανέλαβε για δική του την χρηματική έκφραση της καπιταλιστικής κρίσης της αστικής του τάξης. Είπε «αυτό το χρέος που έως πρότινος οφειλόταν στις τράπεζες και δεν θα πληρωνόταν ποτέ, είναι δικό μου χρέος». Από τη σκοπιά εκείνων που είχαν δανείσει το ελληνικό κράτος, η δήλωση ήταν βαρυσήμαντη. Όπως έχουμε ξαναπεί, η είσπραξη κάθε χρέους συνοδεύεται από ένα υπονοούμενο βίας.¹⁷ Αν ο κακοπληρωτής Μήτσος χρωστάει στον Τάκη, ο Τάκης μπορεί να κάνει μήνυση και να έρθουν οι μπάτσοι, ή να προσλάβει μπράβους. Στην περίπτωση όμως που ο οφειλέτης είναι ένα καπιταλιστικό κράτος, η είσπραξη του χρέους σημαίνει σε τελική ανάλυση ότι αν ο οφειλέτης αποφασίσει να μην πληρώσει, η είσπραξη των χρωστούμενων μπορεί να γίνει μόνο αν καταβληθεί η ένοπλη ισχύς του κράτους οφειλέτη. Εν τω μεταξύ, το χρέος που το ελληνικό κράτος είχε κάνει δικό του, ήταν χρωστούμενο κατά 40% στις ελληνικές τράπεζες και τα ελληνικά ασφαλιστικά ταμεία και κατά 60% σε τράπεζες και οργανισμούς «του εξωτερικού», δηλαδή των επιμέρους ευρωπαϊκών κρατών.

Ανάλυση του ελληνικού χρέους από την Καθημερινή 29/4/2010.

Το θέμα με τους δανειστές είναι πάντα ότι θέλουν κάποια στιγμή να πάρουν τα λεφτά τους πίσω, ή έστω να αφήνουν ανοικτό με πειστικό τρόπο το ενδεχόμενο αποπληρωμής. Αυτό σημαίνει ότι δεν τους αρέσει καθόλου το ενδεχόμενο χρεοκοπίας, αλλά και ότι πολύ δύσκολα θα παραιτηθούν από την προσπάθεια είσπραξης. Το ελληνικό κράτος από την άλλη, είχε τους δανειστές του ανάγκη. Ο δημόσιος τομέας του, οι στρατιωτικές του δαπάνες, η μικροαστική βάση των υποστηρικτών του, η κοινωνική συνοχή, όλα τους βασίζονταν στη δυνατότητά του να δανειζεται. Ο δρόμος του ελληνικού κράτους από το 2009 και έπειτα ήταν αυτός που ισχύει για όλα τα καπιταλιστικά κράτη: υποτίμηση της αξίας της εργατικής δύναμης με

όποιο μέσο είναι πρόσφορο ώστε να «ανακτηθεί η ανταγωνιστικότητα». Με την διάτυπωση του Τάσου Γιαννίτση, που κατά καιρούς έχει χρηματίσει μέλος των ΔΣ του ΔΟΛ και των Ελληνικών ΠΕτρελαίων, καθώς και υπουργός εργασίας, εξωτερικών και εσωτερικών,

[Έπειτα από την ένταξη στο ευρώ] δεν παίξαμε σύμφωνα με τους κανόνες. Χάνοντας το εργαλείο της υποτίμησης [ενν. το εθνικό νόμισμα], δεν λάβαμε τα διαρθρωτικά μέτρα που θα απέτρεπαν τη διάβρωση της ανταγωνιστικότητας [ενν. να μας πάνε κλωτσώντας και να βάλουν ρομπότ στο μάζεμα των ελιών].¹⁸

Μπορεί ο δρόμος να ήταν σαφής, αλλά ήταν και επικίνδυνος. Η σταθερότητα της ελληνικής κοινωνίας βασιζόταν στο σώμα των μικροαστών. Αυτοί οι μικροαστοί έπρεπε να μεταβληθούν σε εργάτες, δηλαδή να χάσουν την ιερή μικρή ιδιοκτησία τους ανεπιστρεπτά. Οι εντάσεις που θα προέκυπταν, αλλά δεν μπορούσαν να προβλεφθούν.

Από το 2009 και μετά οι συσχετισμοί είχαν ως εξής: από τη μια το ελληνικό κράτος έπρεπε να «λάβει τα διαρθρωτικά μέτρα» που ο κύριος Γιαννίτσης δεν είχε κατορθώσει να επιβάλλει χρόνια πριν, δηλαδή να προλεταριοποιήσει τους μικροαστούς και να αυξήσει την παραγωγικότητα της εργασίας. Από την άλλη έπρεπε να αποφύγει την χρεοκοπία. Γιατί σε περίπτωση χρεοκοπίας, οι στρατηγικές μεταβολές και οι εντάσεις που ήδη σήμερα έχουν οδηγήσει στην κατάρρευση του πολιτικού συστήματος θα εκφράζονταν μέσα σε λίγους μήνες αντί για μέσα σε λίγα χρόνια.

Από την άλλη οι δανειστές, δηλαδή τα υπόλοιπα κράτη της Ε.Ε, έπρεπε να κρατήσουν το ελληνικό κράτος μη χρεοκοπημένο ώστε να μπορούν να ισχυρίζονται ότι υπάρχει περίπτωση να εισπράξουν. Ταυτόχρονα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν την απροθυμία του ελληνικού κράτους να χρεοκοπήσει πιέζοντας προς περαιτέρω άρση των μέτρων του ελληνικού κρατικού προστατευτισμού.

Το αποτέλεσμα αυτής της ασταθούς ισορροπίας είναι αυτό που έχουμε μάθει να ονομάζουμε «διαπραγματεύσεις». Οι δανειστές δανείζουν και άλλα χρήματα ώστε το ελληνικό κράτος να αποπληρώνει τους τόκους των προηγούμενων δανείων. Χρησιμοποιούν την ευκαιρία για να ζητήσουν περαιτέρω άρση του ελληνικού κρατικού προστατευτισμού. Η «μείωση της τιμής των φαρμάκων», ο «ΦΠΑ στα νησιά», η «φορολογία των εφοπλιστών» που βρίσκουμε στην τελευταία συμφωνία, δεν προέρχονται από την αριστερή κυβέρνηση. Είναι πάγιες ιδέες των «δανειστών», στοχεύουν στην αποδυνάμωση του ελληνικού κρατικού προστατευτισμού και είναι πολύ δυσάρεστες για το ελληνικό κράτος, ακριβώς γιατί δυσκολεύουν την «ανάκτηση της ανταγωνιστικότητας».¹⁹

Το ελληνικό κράτος διαπραγματεύεται την περαιτέρω άρση του προστατευτισμού του με νύχια και με δόντια. (Η υποστήριξη της φαρμακοβιομηχανίας παρά τα μνημόνια που είδαμε ήδη, είναι ένα μόνο μικρό κομμάτι αυτής της διαδικασίας). Εν τω μεταξύ αγοράζει χρόνο. Τα χρόνια που μεσολάβησαν από το 2009 χρησιμοποιήθηκαν πρώτον για έναν παροξυσμό λήψης νομικών και στρατιωτικών «μέτρων» υποτίμησης της εργασίας. Δεύτερον για την πολιτική και στρατιωτική οργάνωση των ένοπλων μηχανισμών του κράτους, που θα είναι το τελευταίο καταφύγιο της ελληνικής καπιταλιστικής σταθερότητας. Τρίτον για το άνοιγμα ενός εγχειρήματος εξωτερικής πολιτικής που κοιτάζει στη διάλυση της Μέσης Ανατολής. Τέταρτον (και αυτό είναι πολύ σημαντικό) για την οικοδόμηση μιας ιδεολογίας της κρίσης, ενός σώματος λόγων που εξηγεί τα τεκταινόμενα με εθνικούς, πατριωτικούς και ποινικούς όρους, από τα «λαμόγια» και τον «Σόμπλε» μέχρι τη «γεωπολιτική θέση» και τα «πετρέλαια της Κύπρου». Είναι ο τρόπος με τον οποίο οι μικροαστοί εξακολουθούν να αποτελούν τη βάση της συνοχής του ελληνικού κράτους παρά την υλική κατρακύλα τους.

Όσο συνέβαιναν αυτά, η φύση του ελληνικού καπιταλισμού γινόταν όλο και σφαιρότερη.

Ποιος είναι μνημονιακός;

Οι εντάσεις που δημιουργεί η διαδικασία αντιμετώπισης της καπιταλιστικής κρίσης στο εσωτερικό του ελληνικού κράτους πρέπει να είναι σχεδόν αβάσταχτες. Αυτές οι

εντάσεις δεν προέρχονται μόνο από τον μικροαστικό πολτό που του κλείνουν τα τυροπιτάδικα και θέλουν να τον βάλουν να δουλέψει λιμενεργάτης. Δείτε για παράδειγμα τη σκοπιά του κυρίου Γιαννακόπουλου, ειδικού του μπάσκετ, ιδιοκτήτη φαρμακοβιομηχανίας, μέγα χορηγού του ΣΥΡΙΖΑ και μέγα υποστηρικτή του «όχι» στο δημοψήφισμα. Πρόκειται για ένα είδος καπιταλιστή που θέλει οι τιμές των εμπορευμάτων του να καθορίζονται από το κράτος και επίσης θέλει τα εμπορεύματά του να πουλιούνται στο κράτος. Όπως είδαμε μάλιστα, κάνει ό,τι περνάει από το φαρδύ του χέρι ώστε να συνεχίσουν τα πράγματα να είναι έτσι. Το ίδιο ακριβώς μπορεί να πει κανείς για όλες τις κατασκευαστικές εταιρείες που ζουν με τα «Δημόσια Έργα».

Δείτε επίσης τη σκοπιά του κυρίου Μαρινάκη, ειδικού του ποδοσφαίρου, εμπόρου ναρκωτικών, εφοπλιστή, άτυπου δημάρχου Πειραιά, εργοδότη χρυσαυγιτών και τυχαίου συνομιλητή της κυρίας Δούρου πριν τις περιφερειακές εκλογές. Η τη σκοπιά του κυρίου Βαρδινογιάννη, συνάδελφου του πρώτου και περιστασιακού εργοδότη του πατέρα της προέδρου της βουλής. Πρόκειται για ένα είδος καπιταλιστή που θέλει να πουλάει ναρκωτικά και λαθραίο πετρέλαιο παρέα με τους μπάτσους και να μην πληρώνει ποτέ φόρους.

Αυτά τα είδη καπιταλιστών δεν είναι κάποιου είδους αρρώστια. Αντιθέτως είναι ο τρόπος με τον οποίο το ελληνικό κράτος ανέβαλε την εκδήλωση της καπιταλιστικής κρίσης για δεκαετίες: με τη μαφιοζοποίηση της κοινωνίας, με τη σύνδεση αστυνομίας και εγκλήματος, με την στρατιωτική διαχείριση των μεταναστών και τον

κρατικό προστατευτισμό. Ακόμη περισσότερο είναι ο τρόπος με τον οποίο αναπτύσσεται ο καπιταλισμός σε ελληνικό περιβάλλον, δηλαδή σε περιβάλλον διαρκούς ενασχόλησης με τον πόλεμο, την διεξαγωγή του και την προοπτική του. Δεν χαιρόνται καθόλου με την άρση του ελληνικού προστατευτισμού, δεν θα είχαν κάποιο πρόβλημα με τη δραχμή που δεν θα μπορούσαν να το λύσουν με μπάτσους και έχουν βρει τρόπους ώστε η δυσaréσκεία τους να μετατρέπεται σε πολιτική. Αυτό που λέμε «Χρυσή Αυγή» και αυτό που λέμε «Σύριζα» είναι αποτελέσματα των ίδιων επιδιώξεων της ελληνικής αστικής τάξης. Γι' αυτό και κόντρα σε κάθε πρόβλεψη, συγκλίνουν θεαματικά. Είναι δυο όψεις της πολιτικής οργάνωσης του ελληνικού φασισμού που όσο προχωράει η κρίση, τόσο θα ενώνονται εις έναν σάρκα μια.

Όσο για την υποτιθέμενη «απέναντι μεριά», τη μεριά των «μνημονιακών», πραγματικά δεν νομίζουμε ότι υπάρχει τέτοιο πράγμα. Θα μπορούσαμε βέβαια να το φανταστούμε: ένα είδος φωτισμένου καπιταλιστή και την πολιτική του έκφραση, που αναγνωρίζει ότι οι ελληνικές παραγωγικές διαδικασίες πρέπει να αλλάξουν εκ βάθρων, ότι πρέπει να στηθεί μια ανταγωνιστική ελληνική αυτοκινητοβιομηχανία, ότι οι ντομάτες πρέπει να παράγονται σε υδροπονικές καλλιέργειες και να πουλιούνται στο εξωτερικό, κονσερβαρισμένες από την βιομηχανία «Κύκνος» που παρεμπιπτόντως ανήκει στη γυναίκα του Αντώνη Σαμαρά (αυτό το ξέρατε!). Ένας τέτοιος φωτισμένος καπιταλιστής

θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει την «ευκαιρία» με τον τρόπο που λέει η καλή «Καθημερινή» και ο κύριος Γιαννίτσης: για μια πλήρη αναδιάρθρωση της παραγωγής, για μια πλήρη προλεταριοποίηση των μικροαστών, για την κάθετη αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας μέσω εκμηχάνισης και την κάθετη μείωση των μισθών μέσω απειλών. Ανάκτηση της εθνικής ανταγωνιστικότητας και επιτέλους: σύγκλιση με την Ευρώπη!

Έχουμε την εντύπωση ότι δεν υπάρχει τέτοιο πράγμα στην Ελλάδα, παρεκτός ίσως στη φαντασία του Τάσου Γιαννίτση. Αν υπήρξε ποτέ, γρήγορα κατάλαβε το λάθος του και συμμορφώθηκε με τη φύση του κράτους του οποίου αποτελεί κομμάτι. Με τον μαφιόζικο καπιταλισμό, τη μικροαστική υποστήριξη, τις κρατικές χρηματοδοτήσεις και την προετοιμασία για πόλεμο.

Εκεί βρισκόμαστε πριν προτού κλείσουν τα ΑΤΜ.

Η νύχτα των ζωντανών ΑΤΜ

Νομίζουμε ότι στα πέντε χρόνια που ακολούθησαν το 2010 ο ελληνικός καπιταλισμός στρέφεται όλο και περισσότερο προς την έξοδο από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Γιατί πρέπει να «ανακτηθεί η ανταγωνιστικότητα» του και γιατί γουστάρει τον κρατικό προστατευτισμό του. Γιατί η ανάκτηση της ανταγωνιστικότητας μέσω απόλυτης υποτίμησης της εργασίας έχει πολύ συγκεκριμένα όρια και το συμπλήρωμά της (η αύ-

ΚΑΛΑ ΡΕ ΤΙ ΔΙΑΟΛΟ ΓΙΝΕΤΑΙ;

Αν μη τι άλλο, τις τελευταίες μέρες καταλάβαμε ότι οι μνημονιακοί και οι αντιμνημονιακοί συμφωνούν. Θέλουν να προστατεύσουν το ελληνικό εφοπλιστικό κεφάλαιο, την ελληνική φαρμακοβιομηχανία και την ελληνική τουριστική βιομηχανία. Φυλάσσοντας ως κήρη σφάλμα τα προστατευτικά μέτρα του ελληνικού κράτους και φυσικά ρίχνοντας τους μισθούς.

Εν τω μεταξύ οι υπάλληλοι των αφεντικών μας με πρώτους τους αριστοτέλειους έζησαν στιγμές μεγάλης δόξης. Το κριτήριο τους έδωσαν είναι: Πώς νομίζετε ότι τα αφεντικά σας θα λύσουν καλύτερα τα προβλήματά τους; Πέντε χρόνια σκληρής δουλειάς με τη γλώσσα και τα νοήματα εξασφάλισαν ότι η ερώτηση έγινε αποδεκτή ως έχουσα νόημα. Σημαντικό κομμάτι της εργατικής τάξης με μικρά ταυτότητα έσπευσαν να απαντήσουν. Ακόμη περισσότερο: θεώρησαν ύψιστο δικαίωμα να απαντήσουν.

Αλλά στην πραγματικότητα κανείς δεν τους ρώτησε, τούλάχιστον για κάτι που να έχει οποιαδήποτε σημασία. Τα αφεντικά μας έχουν ένα μόνο δρόμο και θα τον ακολουθήσουν αταλάντα: Πρώτα υποτίμησι της εργασίας στο εσωτερικό - τόσο με νομικά όσο και με στρατιωτικά μέσα. Έπειτα πόλεμος στο εξωτερικό.

Το «πολιτικό σύστημα», δηλαδή οι υπάλληλοι των αφεντικών μας συγκλίνουν και στο μέλλον θα συγκλίνουν όλο και περισσότερο. Γιατί είναι διαφορετικές όψεις μίας και της αυτής διαδικασίας. Το στοίχημα όλων τους είναι η πέραν αμφιβολίας εκπροσώπηση του ελληνικού κεφαλαίου στους διακόλους καρούς που θα 'ρθουν. Η κήρυξη κάποιου είδους μεταμοντέρνας συνανειδικής δικτατορίας. Από αυτό προφανώς έχουμε όλο και περισσότερο μετά το δημοψήφισμα. Είναι τυλιγμένο με ελληνικές σημαίες, έχει μέσα νεοαζ, σπριτζεται από τους εφοπλιστές και τους φαρμακοβιομηχανούς, φέρνει την αστυνομία κοντά στον παλιτή, ετοιμάζεται να συζητήσει (κι άλλο!) τις «αναγκαίες μεταρρυθμίσεις της αγοράς εργασίας», ανακαλύπτει τη «νεοπολιτική ισχύ» και τοιμάει δίκ' για βραβείο. Είναι ό,τι κοντινότερο στον φασισμό χωρίς σβαστικά έχουμε δει από τότε που πρωτοεισιτάσαμε την έννοια.

Μην απορείτε περί του «τι διάολο γίνεται»

Τα αφεντικά μας ρίχνουν την αξία της εργασίας μας. Αυτό γίνεται!

Όλα τα άλλα είναι εσκεμμένη συσκότιση.

ξηση της παραγωγικότητας της εργασίας μέσω εκμηχάνισης) είναι απλά αδύνατο. Ο ελληνικός καπιταλισμός χρειάζεται το εργαλείο υποτίμησης της εργασίας που λέγεται «υποτίμηση του νομίσματος» και το χρειάζεται σύντομα, πολύ απλά γιατί δεν έχει άλλα. Νομίζουμε ότι η πορεία προς το εθνικό νόμισμα, ίσως σταδιακή, ίσως απότομη, θα εξελίσσεται στα επόμενα λίγα χρόνια. Δίπλα της θα εξελίσσεται το άλλο μεγάλο κρατικό εγχείρημα, δηλαδή η αναζήτηση αντιπάλων και συμμάχων στη διαδικασία διάλυσης της Μέσης Ανατολής. Νομίζουμε ότι αυτή η διπλή εξέλιξη δεν έχει στρατηγικό αντίπαλο στο εσωτερικό του ελληνικού κράτους. Εκείνο που το τηλεοπτικό κοινό αντιλαμβάνεται ως μάχη μεταξύ μνημονιακών και αντιμνημονιακών είναι στην πραγματικότητα μια μάχη γύρω από τη διαχείριση της μετάβασης. Όπως άλλες μεγάλες καταστροφές του προλεταριάτου στην ελληνική ιστορία, έτσι και τούτη εδώ, πιθανόν κάποια στιγμή θα χρειαστεί έναν προδότη για να εκτελεστεί στο Γουδί κι έναν ήρωα για να κάνει το πραξικόπημα. Το ζήτημα είναι ποιος θα είναι ποιος.

Κόντρα στις προβλέψεις, κάποιες από τις οποίες ήταν και δικές μας, το μαφιοζικό φασιστικό κρατικό κατασκευάσμα που έχουμε μάθει να αποκαλούμε «Σύριζα» έχει προσφέρει πολύτιμες υπηρεσίες σε αυτή τη διαδικασία. Νομιμοποίησε τις αναζητήσεις του ελληνικού κράτους στην Ανατολική Μεσόγειο, μας γνώρισε την «γεωπολιτική» ως λύτρωση, εξοικείωσε την εργατική τάξη με την αλλαγή νομίσματος ως ευλογία, κυρίως όμως παρήγαγε ένα πολύτιμο εθνικό «εμείς» ενάντια στους «Ευρωπαίους» και φυσικά τους «Τούρκους», μια νέα εθνική ενότητα με μέλλον, απολύτως φασιστική, μπορεί με κάποια ίχνη σβάστικας, σίγουρα όμως με πολύ περισσότερες τζιβες. Αλλά η διαδικασία ολοκλήρωσης της εθνικής ενότητας δεν έχει φτάσει στο τέλος της. Το τέλος θα είναι η ώρα που οι μισθοί θα κοπούν στο μισό αδιαμαρτύρητα, οι «προκλήσεις στο Αιγαίο» θα εντείνονται, το «πετρέλαιο της Κύπρου» θα ρέει, οι «Κούρδοι του Κομπάνι θα κινδυνεύουν» και για όλα θα φταίει «η Μέρκελ» και οι «γαμώτουρκοι».

Το δημοψήφισμα του αριστερού κυρίου Τσίπρα ήταν ένα εξαιρετικό βήμα προς τα εκεί. Πρέπει να παραδεχτούμε ότι μέχρι τελευταία στιγμή δεν μπορούσαμε να πιστέψουμε ότι το πράγμα που λέμε Σύριζα μαζί με τους νεοναζί και την άκρα αριστερά θα μπορούσε να εισπράξει 61% αποδοχής. Η φαντασία μας αποδείχθηκε περιορισμένη, γιατί αυτό ακριβώς συνέβη. Και τα οφέλη είναι σημαντικά. Όχι στο εξωτερικό, όπως παραμυθιάζουν τους οπαδούς τους οι μεταμοντέρνοι φασίστες αυτής της χώρας, αλλά στο εσωτερικό. Εκεί ο αριστερός κύριος Τσίπρας είχε να αντιμετωπίσει τους αδιάλλακτους «μνημονιακούς», που τώρα προφανώς θα αρχίσουν να δείχνουν περισσότερη κατανόηση προς τις περιπέτειες της αριστερής κυβέρνησης. Κατά τα άλλα, αν είχε κάτι χρήσιμο να μας προσφέρει η διαδικασία, ήταν η τελική συνειδητοποίηση ότι οι δύο πλευρές δεν έχουν να μοιράσουν τίποτα πέρα από την εξουσία. Γιατί κατά τα άλλα συμφωνούν: οι προστατευτικοί όροι λειτουργίας του ελληνικού κεφαλαίου δεν πρέπει να αρθούν - το χρέος πρέπει να περικοπεί - οι Ευρωπαίοι πρέπει να «λογικευτούν». Δείτε το κύριο άρθρο της Καθημερινής την ημέρα του δημοψηφίσματος:

Το ΝΑΙ, αν συνοδευτεί από τον σχηματισμό μιας κυβέρνησης εθνικής ενότητας, θα ενισχύσει την αξιοπιστία της χώρας. Τη Δευτέρα το πρωί θα πρέπει όλοι οι πολιτικοί αρχηγοί να πάνε στις Βρυξέλλες και να διακηρύξουν «είμαστε εδώ, μείναμε στην Ευρώπη με μία ισχυρή εντολή του ελληνικού λαού. Τώρα απαιτούμε μια πραγματικά έντιμη συμφωνία». Θα την πάρουμε, θα τα καταφέρουμε, θα πετύχουμε μία μεγάλη μείωση του χρέους. Αρκεί να φτιάξουμε μια κυβέρνηση με πολύ μεγάλη στήριξη που θα απαρτίζεται από τους καλύτερους κάθε πολιτικού χώρου που θα υλοποιήσει γρήγορα αναγκαίες μεταρρυθμίσεις. Αν οι Ευρωπαίοι δεν σταθούν και αυτοί στο ύψος των περιστάσεων εκείνη την ώρα, κανείς δεν θα δικαιούται μετά να αναρωτηθεί γιατί «χάθηκε η Ελλάδα».²⁰

Ένα κάποιο παρακάλλι ακούγεται να ηχεί διακριτικά: «πάρτε μας κι εμάς στις διαπραγματεύσεις: ούτως ή άλλως δεν έχουμε διαφορές». Και ταυτόχρονα μια απειλή προς τους Ευρωπαίους που δεν «στέκονται στο ύψος των περιστάσεων» διαγράφοντας το χρέος του ελληνικού κράτους και αφήνοντας τους Έλληνες εφοπλιστές στην ησυχία τους. Σε κάθε περίπτωση πάντως, το θέμα είναι να φτιαχτεί «μια κυβέρνηση με πολύ μεγάλη στήριξη». Όντως. Γιατί το στοιχείο όλων τους είναι η πέραν αμφιβολίας εκπροσώπηση του ελληνικού κεφαλαίου στους δύσκολους καιρούς που θα 'ρθουν. Η κήρυξη κάποιου είδους μεταμοντέρνας συναινετικής δικτατορίας. Από αυτό προφανώς έχουμε όλο και περισσότερο μετά το δημοψήφισμα. Είναι τυλιγμένο με ελληνικές σημαίες, έχει μέσα νεοναζί, στηρίζεται από τους εφοπλιστές και τους φαρμακοβιομήχανους, φέρνει την αστυνομία κοντά στον πολίτη, ετοιμάζεται να συζητήσει (κι άλλο!) τις «αναγκαίες μεταρρυθμίσεις της αγοράς εργασίας» και τσιμπάει 61% για βράβειο. Είναι ό,τι κοντινότερο στον φασισμό χωρίς σβάστικα έχουμε δει από τότε που πρωτοδιατυπώσαμε την έννοια.

Πολλά βήματα έχουν ολοκληρωθεί. Οι Έλληνες τοποθετήθηκαν με κάθε σοβαρότητα γύρω από τον τρόπο με τον οποίο τα αφεντικά τους θα τονώσουν τα κέρδη τους (γιατί τι άλλο ήταν το ΝΑΙ και το ΟΧΙ!). Κάθε υποψία ταξικού λόγου εξαφανίστηκε. Και ναι, «η κυβέρνηση έχει πολύ μεγάλη στήριξη». Τα προβλήματά μας έρ-

χονται απ' έξω - οι λύσεις των προβλημάτων μας έρχονται από τα αφεντικά μας.

Στα επόμενα χρόνια οι πιέσεις θα εντείνονται. Η μετάβαση στη δραχμή θα μεθοδεύεται. Το πολιτικό σύστημα θα ταλανίζεται από σκάνδαλα και θα αναδιαμορφώνεται με μη προβλέψιμο τρόπο (το «κυβέρνηση Κασιδιάρη Κουτσούμπα» δεν το λέγαμε ακριβώς για πλάκα).

Πάνω απ' όλα όμως: η υποτίμηση της αξίας της εργατικής δύναμης θα συνεχιστεί, με οικονομικούς όρους και με όρους στρατιωτικής διαχείρισης. Τα ένοπλα κρατικά σώματα θα ισχυροποιηθούν περαιτέρω και θα αναλαμβάνουν όλο και πιο πολιτικό ρόλο. Οι αναζητήσεις στην Ανατολική Μεσόγειο θα συνεχιστούν.

Γι αυτά τα τελευταία κανείς δεν θα ρωτήσει «Ναι» ή «Όχι».

Ο «Ελληνικός λαός» βρίσκεται ήδη πέρα από τέτοιες απορίες.

1. Ολόκληρο το κείμενο στη σελίδα http://issuu.com/tvxorissonora/docs/list_of_prior_actions_-_version_of_/3?e=2936379/13821376. Διασταυρώσαμε με τις ελληνικές μεταφράσεις που κυκλοφόρησαν έκτοτε.
2. «Ο ΦΠΑ στα νησιά, 'κόκκινη γραμμή' για τους ΑΝΕΛ», *Καθημερινή*, 23/6/2015.
3. Θεόδωρος Τρύφων, «Δεν Υπάρχει Περιθώριο για Άλλα Μέτρα» στην χοντρή ειδική έκδοση *Το Φάρμακο της Κρίσης* που τυπώθηκε τους πρώτους μήνες του 2015 και διανεμήθηκε δωρεάν με την «Εφημερίδα των Συντακτών», προφανώς με έξοδα της ελληνικής φαρμακοβιομηχανίας, που παρεμπιπτόντως στηρίζει και τον αριστερό αντιμνημονιακό Τύπο.
4. Θεόδωρος Σκυλακάκης, «Αγωνιώδη Ερωτήματα για το Μέλλον της Εφοδιαστικής Αλυσίδας», στο ίδιο. Αν κρίνουμε από τη φωτογραφία, ετούτος εδώ δεν έχει σχέση με τον φασίστα που κατά καιρούς απασχολεί τις «Σπουδές στο γαλανόμαυρο».
5. Δες το «Τα Κουβαδάκια σας και σε Άλλη Παραλία», *Antifa #46*, 5/2015.
6. Ηλίας Μπέλλος, «Όταν οι Έλληνες Εφοπλιστές Αναζητούν Ασφαλή Λιμάνια», *Καθημερινή*, 25/4/2015.
7. Ο πατριωτισμός του αριστερού πρωθυπουργού είναι πιο αδιαπραγμάτευτος κι από του Καμμένου, όπως διαβάζουμε στο «Ενα Βήμα πριν από τη Ρήξη Τσίπρας και Καμμένος», *Καθημερινή*, 2/7/2015.
8. Για την διάκριση μεταξύ του Μαρξ του επιστήμονα και του Μαρξ του ιστορικού και τη σημασία της, δείτε το «Η Παραξενιά του Παράξενου Εμπορεύματος: Ιστορία της Έννοιας Εργατική Δύναμη», *Antifa #39-40*, 12/2013.
9. Για τη σημασία της «πετρελαϊκής κρίσης της δεκαετίας του '70», δείτε το «Ο George Caf-fentzis στη Μέση Ανατολή», *Antifa #30*, 4/2012.
10. Για την δημιουργία του έθνους κράτους μαζί με τις αντίστοιχες «οικονομικές θεωρίες», δες «Μερκαντιλισμός, 16ος Αιώνας και άλλοι Ξεπερασμένοι Αρχαϊσμοί», *Antifa #35*, 3/2013.
11. Για μια εκτενέστερη περιγραφή της λειτουργίας της υποτίμησης του νομίσματος δείτε το «Η Χοντροκέφαλη Κυρία Μέρκελ στις Πορτοκαλί Σελίδες: Το Χρέος, το Κράτος και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα», *Antifa #44*, 12/2014.
12. Για την ιστορία της Ε.Ε. και την κρίση της, δείτε το «Η Κύπρος στην Ε.Ε. (Ακολουθεί ο Καραγκιόζης Φούρναρης): Μια Σύντομη Ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης», *Antifa #36*, 4/2013. Επίσης το «Η Χοντροκέφαλη Κυρία Μέρκελ...», όπως πριν.
13. Ο λόγος του Ανδρέα Παπανδρέου σε εκείνη τη συζήτηση είναι πραγματικός θησαυρός για όποιον αναρωτιέται σχετικά με την κατάσταση του ελληνικού κράτους στις αρχές της δεκαετίας του '90. Ίσως ασχοληθούμε μαζί του αναλυτικότερα στο επόμενο τεύχος. Το κείμενο ανακαλύφθηκε από τον σύντροφο Ρ, εεε..., ειδικό του ηλεκτρονικού σέρφινγκ (!) Η πηγή είναι το «Ενας προφητικός λόγος: Ανδρέας, Γερμανία, Ελλάδα και Κοινό Νόμισμα - Ο Α. Παπανδρέου στη Βουλή κατά την Κύρωση της Συνθήκης του Μάαστριχτ», *Το Βήμα*, 20/10/2011.
14. Δείτε μια σύντομη ιστορία του ελληνικού κράτους στο *Autonome Antifa, Η Στρατηγική της Ανατολικής Μεσογείου, η Αλλιώη Συμμετοχή του Ελληνικού Κράτους στον Παγκόσμιο Πόλεμο*, Αθήνα, 2015.
15. Για τη «σχετικότητα της ισχύος» δείτε «Γιατί ο Θουκυδίδης δεν Πίστευε στη Θεωρία της Εξάρτησης: η Σχετικότητα της Ισχύος και Άλλα Πράγματα που Πρέπει να Ξέρουμε για τον Διακρατικό Ανταγωνισμό», *Antifa #47*, 7/2015. Είναι το τεύχος που κρατάτε στα χέρια σας.
16. Για την κατάσταση του ελληνικού κράτους στη δεκαετία του '80 δείτε «Ενδείξεις ότι ο Σύριζα δεν θα μας Σώσει (αν και Ωραία θα Ήτανε)», *Antifa #34*, 12/2012.
17. «Η Χοντροκέφαλη Κυρία Μέρκελ στις Πορτοκαλί Σελίδες: το Χρέος, το Κράτος και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα», *Antifa #44*, 12/2014.
18. «Πώς οι 340,75 δραχμές Έγιναν 1 Ευρώ», *Καθημερινή*, 28/6/2015.
19. Σπάνιες στιγμές ειλικρίνειας σχετικά με το ζήτημα, εκτός από την «πρόταση των δανειστών», μπορούμε να βρούμε στα Ηλίας Μπέλλος, «Με ΦΠΑ 23% ο Ελληνικός Τουρισμός Τίθεται εκτός Ανταγωνισμού», *Καθημερινή*, 26/6/2015 και Ηλίας Μπέλλος, «Πλήγμα στη Ναυτιλία από την Αύξηση του Φόρου Χωρητικότητας», *Καθημερινή*, 26/6/2015. Την επόμενη ημέρα από τη δημοσίευση αυτών των άρθρων, ο πρωθυπουργός ανακοίνωσε το δημοψήφισμα.
20. «ΝΑΙ για Ευρώπη, Δημοκρατία και Ασφάλεια», *Καθημερινή*, 5/7/2015.